

OPENBAAR MINISTERIE

Arrondissementsparket Amsterdam

Postbus 115, 1000 AC Amsterdam

IJdok 163

1013 MM Amsterdam

T +31 88 699 12 00

www.om.nl

Datum 15 december 2023
Onderdeel Team Onderzoeken CNO - LECD
Ons kenmerk 2023230296

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden.

Onderwerp Uw aangifte van 11 oktober 2023

Geachte [aangever],

Op 11 oktober 2023 heeft u namens 6 personen aangifte gedaan tegen Johan Derksen wegens groepsbelediging van Joden en aanzetten tot haat en geweld jegens Joden, vanwege uitspraken die hij deed in de uitzending van *Vandaag Inside* op 9 oktober 2023. De politie eenheid Amsterdam heeft de aangifte in ontvangst genomen en ter verdere beoordeling aan het Openbaar Ministerie gestuurd. Met deze brief stel ik u op de hoogte van mijn beslissing op uw aangifte.

Inhoud van de aangifte

Op 10 oktober 2023 werd u bekend met een televisiefragment van het programma *Vandaag Inside*, waarin de heer Derksen tijdens de uitzending van 9 oktober 2023 commentaar gaf op het conflict tussen Israël en Hamas. U hoorde hem in het fragment zeggen: "De Joden hebben er wel een beetje om gevraagd met hun Jodenvlag" en: "Ik vind dat wij slaafs achter de Joodse gemeenschap aanlopen". U schrijft dat hij door deze uitspraken een vrijbrief uitspreekt om tegen u te zijn en geweld tegen u (het OM begrijpt dat u hier 'Joden' of 'de Joodse gemeenschap' mee bedoelt) te gebruiken. De heer Derksen zegt volgens u dat de Joden dit over zichzelf hebben afgeroepen. U geeft aan dat u zich hierdoor gekwetst en vooral bedreigd voelt.

Het juridisch kader

Ik heb het fragment van *Vandaag Inside* bekeken. Ik heb beoordeeld of de uitingen van de heer Derksen strafbaar zijn op grond van groepsbelediging zoals bedoeld artikel 137c van het Wetboek van Strafrecht (Sr) en aanzetten tot haat,

discriminatie of geweld, zoals bedoeld in artikel 137d Sr. Voor toetsing aan andere wetsartikelen zie ik geen aanknopingspunten. Hoewel u het bericht mogelijk als bedreigend heeft ervaren, is juridisch gezien van bedreiging geen sprake. In de uiting wordt namelijk niet concreet bedreigd met één van de misdrijven die staan genoemd in artikel 285 Sr.

In artikel 137c Sr is strafbaar gesteld het in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, opzettelijk beledigende uitlatingen te doen over een groep mensen wegens (onder andere) ras en/of godsdienst. Om te beoordelen of een uiting strafbaar is op grond van artikel 137c Sr, dient allereerst te worden beoordeeld of de uiting op zichzelf en in samenhang beledigend is over een *groep mensen*. Daarvan is sprake als er een negatieve conclusie wordt getrokken over een groep mensen, waardoor deze groep tegenover anderen in een kwaad daglicht wordt gesteld. Het moet gaan om het aantasten van de eigenwaarde of het in diskrediet brengen van een groep. Het enkele kwetsen of krenken van iemands gevoelens valt dan ook niet onder strafbare groepsbelediging. Juridisch gezien wordt bij de beoordeling van een uiting een strikt onderscheid gemaakt tussen uitingen die betrekking hebben op mensen en uitingen waarbij dat niet het geval is. Onder artikel 137c Sr vallen daarom *geen* (beledigende) uitingen over of kritiek op godsdienst, staten of politiek beleid.

In artikel 137d Sr is strafbaar gesteld het in het openbaar aanzetten tot haat tegen mensen wegens ras en/of godsdienst. 'Aanzetten' in de zin van artikel 137d Sr betekent hetzelfde als opruien in artikel 131 Sr.¹ Een uiting die aanzet, is er naar zijn aard op gericht "*anderen te overtuigen en mogelijk ook tot actie aan te sporen*".² Er is sprake van aanzetten tot haat indien er sprake is van uitlatingen die een 'intrinsiek conflictueuze tweedeling' schetsen.³ Bij aanzetten tot geweld tegen een groep mensen zal het over het algemeen gaan om aanzetten tot delicten als openlijke geweldpleging (artikel 141 Sr) en (zware) mishandeling (artikel 302 en 300 Sr).

De juridische beoordeling van uw aangifte

De betekenis van de uiting

Om te kunnen beoordelen of de uiting van de heer Derksen strafbaar is, dient allereerst te worden vastgesteld wat de gewraakte uiting van hem precies inhoudt en wat hij daarmee heeft bedoeld.

Hamas pleegde op 7 oktober 2023 meerdere aanslagen tegen burgers op Israëliisch grondgebied, waarop Israël reageerde met een tegenaanval. De uitzending van

¹ *Kamerstukken II 1967/68, 9724, nr. 3, p. 5.*

² Rb. Amsterdam 15 mei 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:3481.

³ Zie o.a. HR 2 april 2002, ECLI:NLHR:2002:AD8693, r.o. 3.4.

Vandaag Inside van 9 oktober 2023 stond onder andere in het teken van het opgelaaide conflict tussen Israël en Hamas. Presentator Genee vroeg de heer Derksen aan het begin van de uitzending om zijn mening: "Moet je alleen met de Joden meeleven, of ook met de Palestijnen gevoel hebben?" De heer Derksen reageerde daarop als volgt:

"Ik vind dat we slaafs achter de Joodse gemeenschap aanlopen, terwijl er in Nederland ook een hele grote Palestijnse gemeenschap is (...). Natuurlijk is het erg [wat er is gebeurd], maar we moeten ook niet vergeten dat de Joden er wel een beetje om gevraagd hebben, want die Palestijnen zijn echt als honden behandeld (...)".

Ik acht het aannemelijk dat de heer Derksen met de uiting kenbaar wil maken dat een dergelijke (re)actie vanuit Hamas, in zijn optiek, te verwachten was, gezien de (volgens hem onmenselijke) behandeling van de Palestijnen door degenen die hij 'de Joden' noemt, gedurende het Israëlisch-Palestijns conflict.

Groepsbelediging (artikel 137c Sr)

Voor de beoordeling van deze uitspraak moet worden vastgesteld wat de heer Derksen met 'de Joden' bedoelde. Op het eerste gezicht lijkt het door zijn bewoordingen alsof hij refereert aan een groep mensen. Uit de samenhang met de rest van de uitzending over de aanslagen van 7 oktober 2023 blijkt echter dat de heer Derksen niet doelde op het Joodse volk in Israël of (de Joodse gemeenschap) in Nederland. Hij hanteerde deze term om de staat Israël of diens overheid in het Israëlisch-Palestijns conflict aan te duiden. Zijn uiting zag op de behandeling van Palestijnen in de Palestijnse gebieden en in Israël, door de Israëlische staat. Nergens uit de uitzending kan ik opmaken dat hij doelde op Joodse mensen in het algemeen. Kritiek op de staat Israël of zijn politiek beleid kan in casu niet worden gezien als een beledigende uiting over Joodse mensen. Met de uiting wordt dus geen negatieve conclusie getrokken over Joden *als groep mensen*; het bestanddeel 'over een groep mensen' kan daarom niet worden bewezen. Daarmee kom ik tot de slotsom dat de uiting van de heer Derksen niet strafbaar is op grond van artikel 137c Sr.

Aanzetten tot haat, discriminatie of geweld (artikel 137d Sr)

Net als bij artikel 137c Sr, is voor een bewezenverklaring van artikel 137d Sr vereist dat de uiting onmiskenbaar moet gaan over een groep mensen.⁴ Op grond van hetgeen hiervoor is besproken, kan ook hier dit bestanddeel niet worden bewezen. Ik kom ook hier tot de slotsom dat de uiting van de heer Derksen niet strafbaar is op grond van artikel 137d Sr.

⁴ Rb. Amsterdam 23 juni 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BQ9001.

Conclusie

Ik maak uit uw brief op dat u zich gekwetst en angstig heeft gevoeld. Door de term 'de Joden' te gebruiken om de staat Israël aan te duiden op televisie, heeft de heer Derksen zich uitgedrukt op een manier die voor u pijnlijk was. Zijn uitspraken zijn op basis van het voorgaande echter niet strafbaar op grond van artikel 137c en 137d Sr, noch op grond van enig ander strafrechtartikel. Ik zal uw aangifte dan ook seponeren omdat het feit niet strafbaar is (sepotcode 05).

Als u het met deze beslissing niet eens bent, is er de mogelijkheid om daarover schriftelijk een klacht in te dienen bij het Gerechtshof Amsterdam. Het gerechtshof zal dan beoordelen of het OM in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen. U kunt uw brief sturen aan: Gerechtshof Amsterdam, Postbus 1312, 1000 BH Amsterdam onder vermelding van 'klaagschrift artikel 12 Wetboek van Strafvordering'. Stuur u alstublieft een kopie van deze sepotbrief mee.

Hoogachtend,

officier van justitie